

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра загальної та диференціальної психології**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ: ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРАКТИКА»**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
24-25 квітня 2025 року**

Одеса

2025

УДК 159.9: 37.015.3

А 43

Друкується за ухвалою Вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 16 від 29.05.2025 року)

А 43 Актуальні проблеми сучасної психології: теорія, досвід, практика / Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 року) / за ред. М.Й.Казанжи. Одеса: Університет Ушинського, 2025. 718 с.

Редакційна колегія: Казанжи М.Й., доктор психологічних наук, професор; Саннікова О.П., доктор психологічних наук, професор; Дідух М.Л., доктор психологічних наук, доцент; Водолазська О.О., кандидат психологічних наук, доцент; Бринза І.В., кандидат психологічних наук, доцент; Борисова О.О., кандидат юридичних наук, доцент; Василенко І.А., кандидат психологічних наук, доцент; Ульянова Т.Ю., кандидат психологічних наук, доцент; Черножук Ю.Г., кандидат психологічних наук, доцент; Оріщенко О.А., кандидат психологічних наук, доцент.

Збірник призначений для фахівців у галузі психології, наукових дослідників і практиків, викладачів закладів вищої освіти, педагогів і вихователів, докторантів, аспірантів та студентів. Рекомендації щодо впровадження результатів конференції полягають у підвищенні обізнаності науковців, викладачів і аспірантів щодо наслідків та перспектив становлення особистості у невизначеному світі та можливостей практичного використання досягнень загальної психології, психології особистості, історії психології тощо в сучасних умовах освіти та науки.

Матеріали опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність викладеного матеріалу покладено на авторів статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ISBN 978-617-7757-40-4

©Автори статей, 2025
© Університет Ушинського

2025

Ходаківський О.І.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти за спеціальністю 053 Психологія,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ ВПЛИВ РІЗНИХ ФОРМ КАПЕЛАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ НА ПОРАНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Анотація. У статті представлено результати емпіричного дослідження психоемоційного впливу різних форм капеланської допомоги на поранених військовослужбовців у госпіталях. Проаналізовано діяльність 32 капеланів-волонтерів, які служать у військових медичних закладах різних регіонів України. Виокремлено шість основних форм капеланської підтримки: особисте спілкування, практична турбота, молитва, спів пісень, проповідь та організація спільного дозвілля. За результатами ранжування капеланів, найбільший позитивний вплив на психоемоційний стан поранених має особисте спілкування, практична турбота та молитва. Стаття підкреслює значення духовно-психологічного супроводу в процесі відновлення військовослужбовців та окреслює перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Ключові слова: психоемоційний вплив, військові капелани, капеланська підтримка, поранені військовослужбовці, духовно-психологічна допомога,

практична турбота, особисте спілкування, молитва, госпіталь, волонтерство.

Abstract. The article presents the results of an empirical study on the psycho-emotional impact of various forms of chaplaincy support on wounded servicemen in military hospitals. The activities of 32 volunteer chaplains serving in military medical institutions across different regions of Ukraine were analyzed. Six key forms of chaplaincy assistance were identified: personal communication, practical care, prayer, singing, preaching, and the organization of joint leisure activities. According to the chaplains' ranking, personal communication, practical care, and prayer have the most significant positive influence on the psycho-emotional state of wounded servicemen. The article highlights the importance of spiritual and psychological support in the recovery process of military personnel and outlines prospects for further research in this field.

Key words: psycho-emotional impact, military chaplains, chaplaincy support, wounded servicemen, spiritual and psychological assistance, practical care, personal communication, prayer, hospital, volunteering.

Унаслідок активних бойових дій, спрямованих на зупинку російської агресії проти нашої держави, значна кількість українських військовослужбовців зазнала поранень. Поряд із фізичними ушкодженнями, вони часто зазнають глибоких психологічних травм, що вимагають комплексної підтримки та реабілітації.

Зусилля щодо відновлення військовослужбовців охоплюють міждисциплінарний підхід, який інтегрує медичну допомогу, психосоціальну підтримку та духовне піклування. З огляду на цей виклик керівництво військових госпіталів широко задіяли капеланів-волонтерів до процесу відновлення поранених військовослужбовців [4]. Аналіз іноземних наукових робіт свідчить про позитивний досвід залучення капеланів до психологічної підтримки військовослужбовців [1].

Згідно Закону України про Службу військового капеланства існує чотири напрямки діяльності капелана: душпастирська опіка, релігійно-просвітницька робота, соціально-добročинна діяльність та консультування командування по релігійним питанням [3]. Калениченко виділяє три ролі капелана – священника, психолога та волонтера [2]. Війна зумовила формування різних форм капеланської підтримки поранених військовослужбовців, які реалізують зазначені вище напрямки і ролі, що потребують наукового аналізу. У цій роботі ми поставили за мету описати і узагальнити практики капеланів-волонтерів в госпіталях, а також визначити, які з них, на думку самих капеланів, є найбільш ефективними з погляду покращення психоемоційного стану поранених.

У межах дослідження ми провели опитування 32 капеланів-волонтерів, які представляють різні християнські деномінації та регулярно здійснюють душпастирське служіння у військових госпіталях Донецької, Харківської, Чернігівської, Київської,

Рівненської, Львівської та Чернівецької областей. У дослідженні було використано кількісний метод із застосуванням авторської анкети, що включала відкриті і закриті запитання. Зокрема респондентам було запропоновано здійснити ранжування форм капеланської підтримки за їх впливом на психоемоційний стан поранених військовослужбовців. На основі аналізу розгорнутих відповідей капеланів, а також узагальнення власного досвіду служіння було виокремлено шість основних форм капеланської підтримки: особисте спілкування, практична турбота, молитва, спів пісень, проповідь, а також організація спільного дозвілля. Змістовне наповнення цих форм, за свідченням капеланів, подано нижче. Особисте спілкування охоплює емпатійне слухання, присутність поруч, створення простору для емоційного розвантаження та вираження переживань. Молитва включає як особисту молитву за конкретні потреби військовослужбовця, так і спільні з побратимами молитви за поранених, полеглих, зниклих безвісти та полонених. Спів пісень реалізується через прослуховування або спільне виконання патріотичних, народних, популярних і духовних пісень з музичним супроводом. Проповідь зазвичай подається в форматі короткого тлумачення біблійних текстів на теми, актуальні для військовослужбовців, або у форматі відкритої дискусії. Спільне дозвілля передбачає організацію настільних ігор, перегляду фільмів та слухання живої музики тощо. Практична турбота охоплює надання пораненим військовослужбовцям, які

щойно прибули до госпіталю базових речей першої необхідності (одяг, засоби гігієни), частування протягом дня кавою і випічкою, організація послуг перукаря, допомога в побутових питаннях (придбати квитки, отримати посилку, поремонтувати телефон, відвезти на вокзал) тощо.

У межах кількісного опитування 32 капелани-волонтери провели ранжування шести виокремлених форм капеланської підтримки відповідно до їхнього позитивного впливу на психоемоційний стан поранених військовослужбовців. Учасників дослідження попросили розмістити ці форми підтримки за пріоритетністю: від 1 (найбільш впливова), до 6 (найменш впливова). Для аналізу відповідей було використано метод середнього арифметичного розрахунку рейтингів, що дозволило визначити пріоритетність кожної форми капеланської допомоги. Результати обчислення середнього рейтингу для кожної з форм подані в таблиці 1.

Таблиця 1.

Середній рейтинг форм капеланської підтримки за пріоритетністю позитивного впливу на психоемоційний стан поранених військовослужбовців (за оцінками капеланів-волонтерів)

Спілкування	Практична турбота	Молитва	Спів пісень	Дозвілля	Проповідь
1,47	2,19	3,25	4,13	4,53	5,31

Таким чином результати ранжування шести форм капеланської підтримки за силою психоемоційного впливу на поранених військовослужбовців засвідчили чітку пріоритетність між ними. Найвищу ефективність, за оцінками капеланів-волонтерів, має особисте спілкування, яке отримало рейтинг 1,47, що вказує на його ключову роль у психологічному відновленні бійців. Практична турбота посіла друге місце з показником (2,19), демонструючи вагомість практичної турботи, яка за оцінкою капеланів-волонтерів засвідчує пораненим військовослужбовцям щирість турботи капеланів. Молитва (3,25) також відіграє суттєву роль, підтверджуючи значення духовної підтримки. Хоча спів пісень (4,13), спільне дозвілля (4,53) та проповідь (5,31) посіли нижчі позиції в загальному рейтингу, коментарі капеланів-волонтерів свідчать про те, що ці форми підтримки залишаються важливими компонентами душпастирської опіки. Вони мають потенціал до глибокого впливу на психоемоційний стан поранених військовослужбовців особливо в умовах емоційного виснаження та пошуку сенсів.

Таким чином підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зробити наступні висновки:

1. Капеланську допомогу пораненим українським військовослужбовцям можна класифікувати за шістьма основними формами: особисте спілкування, практична турбота, молитва, спів пісень, організація спільного дозвілля та проповідь.

2. Найбільш ефективними з точки зору впливу на психоемоційний стан військовослужбовців, за оцінками капеланів-волонтерів, є особисте спілкування, практична турбота та молитва. Водночас інші три форми – спів пісень, дозвілля та проповідь – також визнаються важливими та невід’ємними елементами загальної системи капеланської підтримки.

3. Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення суб’єктивного сприйняття ефективності різних форм капеланської допомоги безпосередньо з боку поранених військовослужбовців, які отримували таку підтримку.

4. Доцільним також є поглиблений аналіз змістовного наповнення кожної з форм капеланської допомоги, принципів їх реалізації та умов, за яких вони набувають максимальної ефективності.

Література:

1. Войтюк О. Залучення військових капеланів до надання психологічної допомоги військовослужбовцям: теоретичний огляд закордонних досліджень. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Психологія. 2022. Вип. 2. С.20-24. URL: <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2022.2.3> (дата звернення: 14.01.2025).

2. Калениченко Т. Фокус на капелані: формування ролі та місії душпастирів для військовослужбовців. Софія. *Гуманітарно-релігійознавчий вісник*. 2017. Вип. 1. С.20-28.

3. Про Службу військового капеланства: Закон України від 30.11.2021, №1915-IX: станом на 04.05.2024. Голос України. 2021. 21 груд.

4. Тереверко О. Військовий капелан потрібен і на передовій, і в госпіталі. АрміяInform. 25.10.2023. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/10/25/vijskovyj-kapelan-potriben-i-na-peredovij-i-v-gospitali/> (дата звернення: 19.02.2025).

УДК:159.9

Пахлеванзаде Ю.С.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АФЕКТИВНИХ РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Анотація. Афективні розлади особистості становлять одну з найбільш поширених категорій психопатологій, які мають багатofакторну етіологію та суттєво впливають на функціонування особистості в різних сферах життєдіяльності.

У статті здійснено комплексний аналіз основних форм афективних розладів, зокрема великого депресивного епізоду, біполярного афективного розладу, дистимії та циклотимії. Наголошено на багаторівневій природі цих станів, що охоплює нейробіологічні, психологічні та соціальні чинники.

ОСОБИСТІСТЬ У ПРОСТОРИ ПРОФЕСІЙНОГО ЖИТТЯ

Бедан В.Б., Косинська Н.О. Особистісні ресурси психолога, значущі у роботі з військовими.....	455
Бринза І.В., Лончук С.В. Аналіз структури психологічної ресурсності працівників у сфері публічного сервісу.....	467
Доманська О.С. Індивідуально-психологічні особливості самооцінки здобувачів-психологів.....	476
Козачинська О.В. Життєстійкість як чинник професійного самоздійснення психологів.....	488
Максименко Ю.Б., Жданова Н.І. Теоретичне обґрунтування дослідження вигорання у працівників невиробничої сфери.....	497
Санніков О.І., Коровкіна Т.В. Статистичний аналіз толерантності та рішучості особистості волонтера.....	508
Санніков О.І., Кушнерьова Т.П. До питання професійної ідентичності.....	518
Свідерко В.В. Емоційне вигорання педагогів з різною життєстійкістю.....	528
Оріщенко О.А., Томіліна А.Ю. Професійне самоздійснення майбутніх психологів з різним емоційним інтелектом.....	538
Ульянова Т. Ю., Цубера М.С. Професійне вигорання та його зв'язок з особистісною зрілістю.....	551
Форманюк В. В. Психологічні чинники, що впливають на формування професійної ідентичності майбутніх юристів.....	560

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОКОРЕКЦІЇ, ПСИХОТЕРАПІЇ ТА ГРУПОВОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Бринза І.В., Гірман Ю.В. Емоційне благополуччя жінок-внутрішньо переміщених осіб до і після арт-терапії: результати дослідження....	568
Беляєвська Т.В. Огляд психодіагностичних інструментів для дослідження резильєнтності: сучасний стан та перспективи.....	578
Bortov A. Foundations of psychological support for mental well-being under wartime conditions.....	588
Бедан В.Б. Юраш І.Ю. Особливості взаємозв'язку самодостатності з різними типами переживання самотності.....	595
Головко М.С. Особистісні предиктори піддавання жінок насиллю у сім'ї.....	602
Ходаківський О.І. Психоемоційний вплив різних форм капеланської допомоги на поранених військовослужбовців.....	611